

© Оксана Прохорець

Галина Вдовиченко — українська письменниця і журналістка. На її дебютний роман «Пів'яблука» припав «Вибір видавців», а за рік він став «Кращою українською книгою» за версією читачів тижневика «Кореспондент». Роман «Бора» увійшов до п'ятірки фіналістів «Книги року Бі-бі-сі», «Тамдевін» здобув першу премію «Коронації слова», а «Маріупольський процес» став володарем відзнаки «Гранд-романи» цього престижного конкурсу.

Занурення в перебіг подій у романі відбувається настільки непомітно, що не можеш відчуту ту мить, коли зовсім поруч починають медово пахнути абрикоси чи торкається обличчя ніжно-золотий пелюсток соняшника. Раптом пострілами та вибухами нагадує про себе війна. Ти повертаєшся до реальності, але ще продовжуєш нести в собі зірку кохання, народжену під високим небом рідної Донеччини, яка так далеко і так поруч водночас...

*Наталія Казьоннова, журналіст,
вимушена була покинути Донецьк 13 липня 2014 року*

Таке враження, що автору цього роману хтось надиктував про ті події на Сході. Той, хто усе це бачив і пережив.

*Олександр Лопачук, боєць 3-го батальйону
територіальної оборони «Воля»*

Процес читання «Маріупольського процесу» був би легким (з огляду на стиль твору), якби не серйозність явищ, про які в ньому йдеться. Тому читачам може бути важко читати цю книгу, як важко буває читати звіти з фронту: за кожним рядком — страждання. Роман цей доповнює наші знання про війну і про українців на війні й породжує знання, що страждання минуть, а українці і Україна будуть.

Андрій Куликов, журналіст

ISBN 978-966-14-9634-6

www.bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

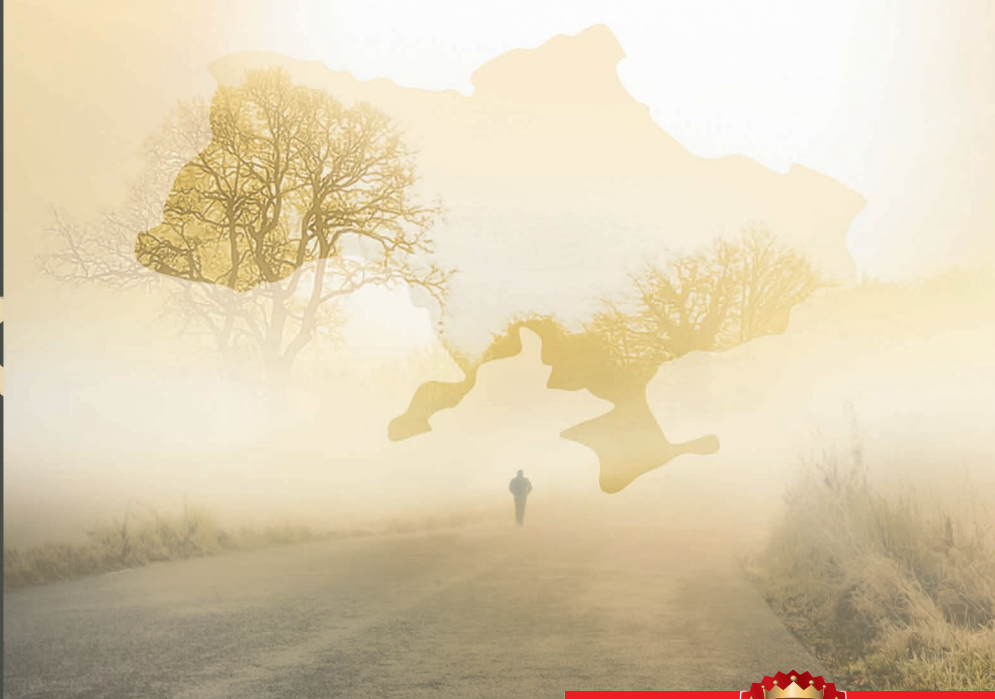
Галина Вдовиченко

Маріупольський процес

ПЕРЕМОЖЕЦЬ
Гранд-Коронації

Галина Вдовиченко

Маріупольський процес

Він. Вона. Війна

Mondelēz
International

КЛИВ
ОМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Галина Вдовиченко

Маріупольський процес

Роман

Переможець у номінації «Гранд-романи»
Міжнародного літературного конкурсу романів,
кіносценаріїв, п'єс, пісенної лірики та творів для дітей
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА»

ХАРКІВ **КЛУБ**
2015 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР
В25

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *Маріанна Пащук*

ISBN 978-966-14-9634-6

- © Вдовіченко Г. К., 2015
- © DepositPhotos.com / artush,
обкладинка, 2015
- © Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», видання
українською мовою, 2015
- © Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», худож-
не оформлення, 2015

«Коронація слова» створює для вас нову хвилю української літератури — яскраву, різножанрову, захопливу, — яка є дзеркалом сьогодення і скарбом для майбутніх поколінь.

*Тетяна та Юрій Логусі,
засновники проекту*

Міжнародний літературний конкурс романів, кіносценаріїв, п'єс, пісенної лірики та творів для дітей «Коронація слова» був заснований за підтримки бренда найпопулярнішого українського шоколаду «Корона». Головна мета конкурсу — сприяння розвитку новітньої української культури.

Література, кіно, театр і пісня обрані не випадково, адже саме ці жанри є стратегічними жанрами культури, що формують і визначають зрілість нації.

Метою конкурсу та його завданням є пошук нових імен, видання найкращих романів, стимулювання й підтримка сучасного літературного процесу, кіно й театру і як наслідок — наповнення українського ринку повнокривною конкурентоспроможною літературою, а кіно й театру — якісними українськими фільмами й п'єсами.

koronatsiya.com

Людина і любов на війні, псевдо якої — АТО

У сучасному українському літпроцесі, виявляється, бувають, окрім радісних відкриттів, іще й приємні збіги. Шість років тому, навесні 2009-го, будучи «журістом» конкурсу «Коронація слова» у жанрі «Романи», я звернув увагу на рукопис, який вражав не лише незвичним сюжетом (чоловік впроваджується у зграю вовків), а й простою і водночас надзвичайно соковитою мовою. Я був радий, що переважна більшість колег по журі — прозаїків, критиків, видавців — розділили мою думку й присудили роману «Замок Гербуртів» першу премію. Уже після оголошення переможців дізнався ім'я авторки — Галина Вдовиченко, письменниця зі Львова. Згодом роман вийшов під іншою назвою — «Тамдевін».

Нинішньої весни довелося знову бути в журі (тепер уже як переможцю першої «Гранд-Коронації») конкурсу для володарів лише перших премій попередніх «Коронацій». Роман «Маріупольський процес» узявся читати не відразу, надто багато останнім часом виявилось охочих писати про Революцію Гідності й АТО. Але моя насторога зникла вже після кількох сторінок. Твір вразив якоюсь, я б сказав, зворушливою людяністю в зображенні подій, нібито добре відомих із ЗМІ й розповідей очевидців. І не лише неординарним сюжетом — захопленого в полон українського вояка із Західної України терористи віддають у своєрідне рабство жителям села, що неподалік Маріуполя, у якої закутий у кайданки укроп трудитиметься на ремонті хати...

Що далі читав рукопис, то більше переконувався: нам не вистачає саме такого твору про те, що ми називаємо нинішнім драматичним українським буттям, про те, що відбувається тепер на Донбасі. Події поставали через людські долі й характери, виписані яскраво та водночас мовби якимось непомітно для ока, так що їм віриш одразу. У газетах та інтернет-виданнях про цьогорічні «Коронації» й «Гранд-Коронації» можна було

прочитати, що «Маріупольський процес» — це роман про кохання сепаратистки й бійця АТО. Я б заперечив: це насамперед роман про історію пізнання людини людиною, про ламання стереотипів щодо «західників» і «східняків» крізь звичайні людські почуття, про відкриття через це пізнання самого себе, світу та перемогу цих почуттів над жорстокістю й абсурдом цієї, як, зрештою, і всілякої війни.

Історія взаємин, пізнання, розчарувань і здобутків Ольги і Романа не тільки зворушує, змушує переживати, затамовуючи подих, а й спонукає переосмислювати те, що ми знаємо про донецькі події, АТО, її учасників і сепаратистів. А чого вартий образ простої дівчини з того ж донецького села, що й Ольга, — колоритної Вальки Самореклами! І ніякі ці жінки не сепаратистки, вони просто по-жіночому щиро хочуть жити й кохати під мирним небом. У романі багато драматичного і водночас ліричного, що робить твір особливо сприйнятливим.

Переважна більшість членів журі поставили «Маріупольському процесу» найвищі бали, а я згодом дізнався, що автором роману-переможця, як і шість років тому, тільки тепер уже в другій «Гранд-Коронації», є... знову Галина Вдовиченко. Щиро порадів, бо після «Замку Гербуртів» було видно творче зростання авторки з кожним новим романом. І ось «Маріупольський процес»... Зникли й питання, звідки авторка так достовірно знає природу і людей Донбасу, — з-під Маріуполя, як виявилось, її чоловік і в тих краях вона неодноразово бувала, добре знає, як мовиться, обстановку й місцевість і, найголовніше, — людей. Як і тих земляків-львів'ян, які воюють з агресором в українській армії.

«Маріупольський процес» обов'язково має бути прочитаним на окупованій частині Донбасу. Буває, правдивий, такий, що щемить душа після його прочитання, твір вартніший за всі пропагандистські й контрпропагандистські статті та передачі. Так маємо й тут. Бо роман цей саме про людину, про її метання й пошуки, про Схід і Захід України на рівні «східняцьких» і «західницьких» душ і болю. Він таки і про любов, яка одвіку проростала всупереч усім війнам і терористам.

Володимир Лис

Територія заповідника «Кам'яні могили», що неподалік Маріуполя, є частиною Українського кристалічного щита. З нею пов'язана легенда про те, що колись на місці цієї гірської країни було королівство. Злий чаклун зачарував його. Існує спосіб, як зняти чари з цього місця, але досі ніхто не зміг цього зробити.

Краєзнавчий довідник

Час бойових та окупаційних дій у Донбасі був сповнений знаками, таємницями та містикою...

Олена Степова, блогер з Луганщини, Фейсбук

Звичайно, усюди, навіть у Слаці, є політики і священники, айятоллі та економісти, які переконують, наче реальність — це те, що вони нам говорять. Не вірте їм, вірте лише пописувачам, цим банкірам, які перетворюють друковані аркуші у цінність, але не намагаються видати результат за істину.

Малкольм Бредбері. Курси обігу

Частина перша

1

Плямистий малюнок опалих черешень на землі. Червоних, розчавлених ягід з рудими цятками. Із висоти майже трьох метрів цей клаптик битої землі, оточений споришем, нагадує знайомий контур. Тю! Та це ж карта України! Хиберна картинка, клякса у шкільному зошиті, витолочена ногами залисина у траві.

Он викручена лінія заходу — профіль собачої морди, нахиленої до грудей. Короткі лапи — Одеська область та Крим. На півночі, де Чернігівщина, — спина зі складеними крилами. Крилатий пес, пес-пташеня перед стрибком. Ольга давно зробила це відкриття, ще на уроках географії у шостому класі. Чи ще хтось це колись помічав? Вона ніколи не з'ясовувала. Хотіла було запитати вчительку, чи не нагадує їй Україна маленького французького бульдога, але засоромилась, побоялася, що

з класу виженуть. А тепер — буває ж таке! — карта намалювалася на її подвір'ї під баргароном¹.

На географічних картах Ольга розумілася найкраще з усіх у класі, а може, навіть краще від учительки географії Катерини Юхимівни.

Зірвала, потягнувшись, із гілки над головою лискучу ягоду баргарона, розчавила її язиком до піднебіння — смакота... Улюблене заняття — вилізти на дерево й сидіти тут, роздивляючись навсібіч. Особливо у сезон черешень. Попльовуючи кісточки у траву.

Колись Ольга зафарбовувала контурні карти просто так, не для оцінки, для себе. Одноманітне шорхання олівцем по папері висмикувало її з дійсності — вона линула у свій світ. Навіть після батькових п'яних прочуханок у хаті, які закінчувались тим, що баба Аня, і мама, і Ксюха ображено шморгали носами й збирали розкидані речі (батько називав цей процес «поганяти бабів»), молодша його донька навіть сльозинки не витискала. Вона западала у мовчанку. Годину-другу сиділа з олівцями над контурними картами, що залишилися від сестри та брата майже новенькими, і навіть не чула гарчання батькового хрону із сусідньої кімнати. Обриси країн нагадували їй якісь предмети та живих істот. Цієї схожості не зауважували, хіба погоджувалися з тим, що Італія — це чобіток. Але хто ж не знає, що Італія схожа на чобіток? Багато іншого ніхто не помічав. Країни складалися пазлами, лягали кожна на своє місце, утворювали клаптикові ковдри, якими накривали континенти.

¹ Місцева назва черешні. (Прим. ред.)

Погойдуючи босою ногою, Ольга роздивлялася з висоти своєї гілки копію країни, окреслену вигадливо розрослим споришем. Ось там, де найбільше скупчення білих кісточок та плям від ягідних шкірок, Донецьк. Он там Маріуполь, а он її село. Могла б показати майже усі більші міста на цій карті, будь-яку суперечку виграти, якби це когось цікавило. Рано чи пізно вона вступатиме на географічний факультет, згодом подорожуватиме — на місці не сидітиме! — бо ж дотепер далі Маріуполя їй не виїжджала. Ось таке в неї буде майбутнє.

Якби була можливість скласти тести, вона б ще цього року вступала до університету. А тепер що? Доведеться почекаати... Нехай уся ця колотнеча вляжеться.

Спробувала влучити у Київ обсмоктаною кісточкою й промазала. Біла куля гайнула у простори Азовського моря, у траву.

У ці спекотні дні рясні ягоди сиплються на долівку, чавляться підошвами берців-черевикив, забиваються у ребра гумових шльопанців — залежно від того, у що взуті її брат Вітьок та його горлата ватага. Ольга знає далеко не всіх, поміж них лише кілька її односельців. Є якісь друзі Вітька з Маріуполя, вона їх теж донедавна не знала. Є приїжджі здалеку. Добряче потовклися тут учора, обнесли нижній ярус розлогого дерева, гілку за гілкою, нещадно відтягуючи їх донизу. Тепер ляпки та кісточки ягід усюди, гості спльовували їх собі під ноги, товкли у землю, лиш дехто цілився убік, у траву.

У Ольги з баргароном давні приятельські стосунки, ще відтоді, як вона у другому класі прочитала «Пригоди Цибуліно». Принц Лимон, синьйор Помідор, барон Апельсин... Барон? Апельсин?!!

Неправильно, сказала тоді маленька Ольга вчительці. У книжці помилка, бо я знаю барона, він Баргарон, мій друг. Діти сміялися... «Барон-баргарон! — перекидалися словами, дражнили її. — Барон-баргарон!»

Ольга сидить на грубій гілляці, босими ногами спирається на нижню, теж міцну, порепану, надійну — чуває стопу, лоскоче своє дерево. Голова серед листя, вільна рука підтягує гілки. Зубами зриває ягоди... Це її «хатка», надійний сховок — Барон Баргарон.

На горищі туркочуть голуби, над столом з подертою по кутах клейонкою гуде бджола, нарешті завмирає на липкій ягоді у мисці, тягне солодкий сік з м'якоти тріщинки. На осонні маніжаться кішки, поскручувалися бубликами — чорна Циганка, смугаста Рибка. А Ольга у шапці-невидимці, непомітна для всіх. Ніхто не знає, де вона є, а їй згори видно все. Он там огрядна жінка у хустці — наче Степанівна? — дріботить уздовж посадки від сільського кладовища. У чистому небі над балкою кружляє яструб. За полем соняшника здіймає дорожню куряву стрімка «газелька»...

Тихо й спокійно. Як до війни.

Неначе всі тут, вдома, й лише поховалися у прохолоду кімнат від червневої спеки. Здригнулася від різкого звуку мобілки, обтерла руку до шортів, витягла телефон з кишені:

— Алло.

У мобілці чути, як брат із кимось говорить. Ото вже звичка: набрати номер, а самому робити своє.

— Віть! — покликала, нагадавши про себе.

— Я! — озвався брат. — Ти на велику сьогодні?.. Чи нехай Сашко приїде?..

- Сашко хай приїде.
- Що у нас сьогодні?
- Борщ.
- Хлопці, борщ! — голосно убік. — А ще?..
- Досить з вас і борщу.
- То коли? — уточнює Вітьок. — Вже?
- За півгодини, не раніше.
- Часнику привези.
- А каші березової?

У мобілці — віддалені матюки, чути якісь вигуки, грюкіт, якась там метушня здійсмається на їхній базі.

Брат квапливо кидає:

— Все! Відбій!

Бджоли гудуть. Коли тиша, тоді особливо чути, як бринить від бджіл повітря.

Ольга спускається на землю, немов по драбині, з гілки на гілку. Пластмасове відерце з черешнями у руці. Бувай, Бароне Баргароне. Із твоєї висоти усе виглядає інакше. Остання над землею «сходинка» — не гілка, а згадка про неї. Батько залишив цей штурпак кілька років тому. Тепер він гладенький, відполірований часом і доторками, а тоді був свіжим уламком нижньої гілки — Ольга попросила не пиляти її до основи, залишити хоч трішки, аби нагору вилазити.

Батько послухався, він був на той момент хороший, нікого не ганяв-не ображав, бо був тверезий. Він казав: *тверьозий*.

Ольга чіпляє відро на сучок, зістрибує на землю — і п'ятою у черешневу кісточку. Боляче. Учора треба було поприбирати. Оце як вчасно не зробиш, згодом відкладена робота нагадає про себе новою проб-

Зміст

Частина перша	11
Частина друга	107
Частина третя	187

Літературно-художнє видання

ВДОВИЧЕНКО Галина
Маріупольський процес
Роман

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *Т. М. Куксова*
Редактор *Г. В. Пагутяк*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *К. В. Озерова*

Підписано до друку 31.07.2015. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Literaturpaуa». Ум. друк. арк. 15,12.
Наклад 5000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
“Клуб Сімейного Дозвілля”»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,
тел. +38 (067) 575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109
тел. +38 (067) 572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88
e-mail: support@bookclub.ua
Інтернет-магазин: www.bookclub.ua
«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Вдовиченко Г.

В25 Маріупольський процес : роман / Галина Вдовиченко ;
передм. В. Лиса. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», 2015. — 288 с.

ISBN 978-966-14-9634-6

Усе як на війні: втрати, біль, знову втрати... Роману й Ользі судилися
не найкращі часи для зустрічі. Полонений укр і сепаратистка — чи є го-
стриша суперечність у подіях літа 2014 року? Але безодня, яка здавалася
нездоланною, поступово щезає. Бо в житті існує щось набагато важливи-
ше за ненависть...

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР

Краща українська книга 2009 року за версією тижневика «Кореспондент»!

Долі чотирьох подруг — телеведучої Луїзи, редактора Галини, дизайнера Ірини та коректора Магди, які мешкають у Львові, раптом змінюються, щойно до їхніх рук потрапляє магічна річ — чарівне яблуко роботи скульптора XVIII ст. Як у казці, це яблуко — не просте... Воно здатне здійснювати бажання! І незабаром усе, чого жінкам бракує в житті, стає реальністю.

Продовження роману «Пів'яблука»!

Дерев'яне яблуко, витвір майстра епохи рококо — це не просто сувенір. Воно вміє здійснювати найпотаємніші бажання... Колись це яблуко змінило долі чотирьох подруг-львів'янок — редактора Галини, коректора Магди, дизайнера Ірини та телеведучої Луїзи. З того часу минуло п'ять років. І ось магічна річ знову виходить зі сховку й веде подруг до нових пригод...

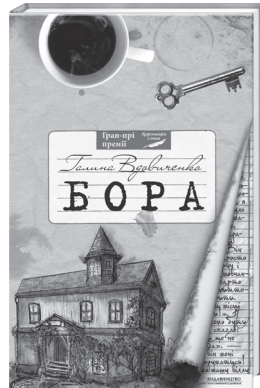
Від володарки престижних нагород!

У напіввимерлому військовому містечку жили собі брат Роберт і сестра Кароліна. Ворожка напроорокувала, що хтось із них стане щасливий, а хтось знаменитий. Усі чомусь були переконані, що дівчині вистачить і звичайнісінького жіночого щастя. Тож Роберт першим подався підкорювати столицю. Кароліні ж, яка теж не всиділа вдома, доведеться впакувати не один подарунок у київському супермаркеті, перш ніж розпакує свій — віддолі...

Історія життя у стилі Януша Вишневецького!

Для Христини Бори, скромної редакторки, авторки одного-єдиного роману, написаного кілька років тому, особняк у Львові — це таємничий замок, майже палац... Отримати його у подарунок — про таке можна хіба мріяти! Аде дім — там і мешканці, які несподівано для себе опинилися у новій оселі, схожій на Ноїв ковчег: ні тобі телебачення, ні всевітньої мережі. Серед них — подруга Бори, мати трьох дітей; чотирнадцятирічна дівчинка, яка на комп'ютерах розуміється краще, ніж на стосунках з людьми; старий чоловік, що готується до життя у притулку для людей похилого віку; самовпевнений незнайомец, поведінка якого водночас дратує й приваблює тих, кого випадок зібрав під одним дахом...

Генеральний спонсор Конкурсу

Генеральний інформаційний партнер

Почесний партнер Конкурсу

Меценат конкурсу
Богдан Батрух

КОРДОН

GELON

ОСК★Р
кіно

BETA®
ХОЛДІНГ ГРУП

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО
УКРАЇНИ З ПИТАНЬ КІНО

Йо

ШУСТОВ

Інформаційні партнери Конкурсу

ФОКУС

УЛ:ПЕРШИЙ

УКРАЇНА

MANDRY

Література Україна

інформ

СЕГОДНЯ

ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ

еспресо

ОСВІТНИЙ СУСПІЛЬНО-ПРОСВІТНИЙ ЦЕНТР

Час і Погода

Засновники та організатори конкурсу “Коронація Слова”
Тетяна та Юрій Логуші

